

Kako se djeca od 5 do 8 godina nose sa situacijama vezanim uz razvod i kako može pomoći “Tata Superman”?

Djeca su dosegla stupanj razvoja na kojem razumiju brojeve i vrijeme, razumiju šalu i vole što je zabavno. Međutim, u ovoj dobi boje se biti ismijana. Sada djeca poznaju svoju bližu okolinu. Ovo je razdoblje kad se djeca okreću od kuće igralištu, vršnjacima, kako bi naučila kako da se slažu s drugom djecom, drugim ljudima. Za djecu je to težak zadatak i potreban im je siguran dom u koji se mogu skloniti kada pogriješe. Djeca polaze u školu i prvi put se susreću sa zahtjevima da mirno sjede, pamte, uče, rješavaju domaće zadaće. U stanju su sama se zabaviti, nahraniti se (ukoliko im se hrana pripremi), mogu i sami poći na počinak.

Kod djece u ovoj dobi javlja se strah da će im razvod poremetiti napredak u društvu vršnjaka pa se može dogoditi da postanu nesigurna u društvu vršnjaka i vrate se u obitelj. Dijete se tada vraća na raniji razvojni stupanj. Nije rijetka pojava da djeca ponovno počnu sisati prst pa čak i mokriti u krevet kako bi rješavala nesigurnost. U ovoj dobi djeca brkaju stvarnost i maštu što može izgledati kao laž. Tako je jedna djevojčica rekla, ničim potaknuta, za odsutnog oca: *Moj tata spava sa mnom u krevetu svaku noć.* Iako imaju veću sposobnost povezivanja uzroka i posljedica, u stanju su zaniijekati što vide i čuju. Takve pojave osobito prate situacije kada se roditelji svađaju, kada čuju vikanje, lupanje vratima. Događa se da izađu iz prostora u kojem se odvija svađa i zatvore se u neki drugi, kako ne bi čula, začepi rukama uši i pjevaju, recitiraju ili govore glasno nešto čega se sjetite te ponavljaju svom snagom i neprekidno. Takve reakcije često prenesu i na sve slične situacije.

Kada osjećaju nesigurnost, djeca mogu o tome razmišljati cijelo vrijeme pa se neće moći usredotočiti na sadržaje u vrtiću ili školi. Često su bijesna ili nervozna pa se događa da skoče i udare najboljeg prijatelja. Ovakvo ponašanje može dovesti do izolacije u igri, no to neće toliko brinuti djecu kao: *Hoće li roditelj biti kod kuće kada dođem kući? Postoji li još uvijek moj dom?* Djeca su često zaokupljena roditeljem s kojim ne žive: *Gdje je moj tata?, Ima li gdje spavati?* (Wallerstein, 2006.). U ovoj dobi djeca doživljavaju roditelje kao paket obitelji pa se stoga javlja briga da će odsutan roditelj biti zamijenjen. Čeznu za odsutnim roditeljem. Istina je da manje pate od usamljenosti jer sada imaju prijatelje, koriste samostalno TV, DVD... , no to ih ne sprečava da i dalje krive sebe za razvod, čak i u situacijama kada su prisustvovali sukobima roditelja. Djeca razmišljaju na način da njihovi postupci pa i misli utječu na događaje.

Situaciju može olakšati suradnja među roditeljima. Djeca tada mogu nastaviti svoj razvojni put. Važno je i što prije urediti kontakte s roditeljem s kojim djeca ne žive. Čak i ako je dogovor privremen, u redu je upoznati ih s planovima. Poznatost smanjuje tjeskobu i povećava osjećaj sigurnosti. Prilikom izbora dana i vremena kontakta, važno je uskladiti ih s njihovim aktivnostima, što manje remetiti već ustaljeni ritam, da se već započete aktivnosti nastave, kako bi mogla nastaviti svoj razvoj. Za djecu je važno da budu u društvu svojih vršnjaka. Za to im treba i spavanje kod prijatelja, odlasci na rođendane... i kad je s vama, a ne samo s drugim roditeljem. Vaša je uloga da ga odvodite i dovodite! Pri tome pazite da dolazite na vrijeme, odnosno da javite ukoliko kasnite, javite tko će doći po njih, ukoliko ste sami spriječeni. Tako ćete spriječiti

pojačavanje tjeskobe koju već osjećaju. U slučaju da ste preselili, važno je da pomognete djeci steći nove prijatelje. Da biste to postigli, sudjelujte u društvenim događajima, odlazite na druženja, posjećujte mjesta na kojima se okupljaju obitelji i uspostavljajte kontakte!

Ovi postupci pojačat će osjećaj sigurnosti, a roditelja koji ne živi s djetetom dijete neće doživjeti kao osobu "izbačenu iz doma (obitelji)", već kao sastavni dio njegovog života. Događa se da dijete zaboravi ručati, no ne želi priznati da je gladno, ili dođe u školu neispavano (potajno igra igrice na mobitelu ispod popluna). Sve to ometa praćenje i sudjelovanje u nastavi, a uz to dijete može postati razdražljivo ("Kad si gladan, nisi svoj."). Vaš je zadatak da vodite računa o tome. Agresija, osobito u dječaka može zahtijevati koordinaciju s vrtićem ili školom, učiteljem, trenerom ili sl. U tim situacijama je važno ostati sabran i imati strpljenja.

Ukoliko nakon intervencije nastupe pozitivne promjene važno je pohvaliti, nagraditi djecu. Ovo je doba kada dijete izlazi i događaju se nezgode. Korisno je da djeca imaju broj mobitela ili sl. na koji vas uvijek mogu dobiti. Djeca ulaze u sukobe s vršnjacima. Trebat će vašu pomoć u razrješavanju situacija sukoba, odnosno raznih socijalnih situacija. Važno je da, kada se ponašaju agresivno, jednostavno zabranite takvo ponašanje! Korisno je pozvati ih da razgovaraju o tome što se dogodilo i usmjeriti ih kako da nenasilno riješe nastalu situaciju. Dječaci često pokušavaju, kad žive s majkom, zauzeti očevu poziciju. Tako nastoje simbolički ponovno uspostaviti obitelj. To se može dozvoliti, kad je situacija pod kontrolom. No, kad prijeđe granice, i nastoji kontrolirati majku, vrijeđati je i sl., važno je da to odlučno prekinete. Taj postupak neće vama donijeti štetu. Pri tom možete koristiti formulacije kao: *Znam da si ljut zbog razvoda i znam da želiš da budemo zajedno, ali mama i ja smo donijeli odluku. To se neće promijeniti.* Uzajamno podržavanje roditelja u provođenju roditeljskih odluka, olakšava situaciju i vama i djetetu.

